

EUROPOS
KOMISIJA

Strasbūras, 2023 11 21
COM(2023) 901 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS VADOVŲ
TARYBAI, TARYBAI, EUROPOS CENTRINIAM BANKUI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI, REGIONŲ KOMITETUI
IR EUROPOS INVESTICIJŲ BANKUI**

2024 m. metinė tvaraus augimo apžvalga

Investicijos į konkurencingą ES ateitį. 2024 m. metinė tvaraus augimo apžvalga

1. Įžanga

Po tvirto atsigavimo 2022 m., išaugus infliacijai ir sugriežtinus finansavimo sąlygas, ekonominė veikla ES sulėtėjo. Greitas, ryžtingas ir koordinuotas politinis atsakas sudarė sąlygas atsigauti ekonomikai ir šalinti socioekonominius COVID-19 pandemijos ir Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą padarinius. Sumažinusi savo priklausomybę nuo Rusijos iškastinio kuro be poreikio normuoti dujas ir išvengusi nuosmukio ES sugebėjo įveikti dėl karo kilusią energetikos krizę. 2023 m. ekonomika sulėtėjo, o rizika ir neapibrėžtumas yra dideli, be kita ko, dėl padėties Artimuosiuose Rytuose, tačiau ES dirbančių žmonių skaičius didelis kaip niekad ir nedarbas pasiekė istoriškai žemą lygį, nors ir yra nevienodas, nelygu valstybė narė ir regionas. Nors išlieka struktūrinių iššūkių, pastarojo meto laimėjimai rodo, kad Europa geriausiai veikia tada, kai dirba kartu.

Kaip pabrėžta Granados deklaracijoje, ES yra pasiryžusi spręsdama struktūrines problemas stiprinti savo ilgalaikį konkurencingumą ir kurti atsparią ekonominę bazę. Griaunamieji geopolitiniai įvykiai parodė, kad ES turi toliau stiprinti atvirą strateginį savarankiškumą ir išlikti konkurencinga pasaulinėje rinkoje, kartu užtikrindama, kad niekas nebūtų paliktas nuošalyje. ES toliau vykdys atviros ir sąžiningos prekybos politiką, investuos į partnerystes ir ginsis nuo nesąžiningos praktikos, kurią taiko, pavyzdžiui, Kinija. Siekiant sustiprinti ekonominę saugumą, visų pirma svarbiausiųjų žaliavų, technologinių komponentų ir įrangos srityse, ES reikia atsparių, diversifikuotų tiekimo grandinių. Tam, kad toliau didėtų ES konkurencinis pranašumas, labai svarbu užtikrinti žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai būtinų kompetencijų ir įgūdžių ugdymą, valdyti demografinius pokyčius, kartu didinant investicijas ir puoselėjant inovacijas. Komisijos priimtas demografijos priemonių rinkinys padeda valstybėms narėms imtis politikos priemonių, kuriomis sprendžiamos senėjančios visuomenės problemos. Taip pat labai svarbu kuo geriau pasinaudoti bendrąja rinka, ypač mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MVI), ir toliau plėtoti kapitalo rinkų sąjungą, kad būtų remiamos privačios investicijos.

ES pamažu atsisako iškastinio kuro. Pagal Europos žaliojo kurso įsipareigojimus Europa siekia mažinti pramonės, energetikos, pastatų ir transporto priklausomybę nuo iškastinio kuro ir gerokai sparčiau pereina prie švarios energijos. Kuriant stiprią švarių technologijų pramonę ir sudarant sąlygas ją plėtoti, be kita ko, įgyvendinant Komisijos pasiūlymą dėl Žaliojo kurso pramonės plano¹, bus remiamas konkurencingumas. Paspartinus leidimų išdavimo procedūras, kaip numatyta peržiūrėtoje Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvoje ir Ekstremaliųjų situacijų reglamente dėl leidimų išdavimo, daugiau energijos bus pagaminama iš atsinaujinančiųjų išteklių. Be to, Komisija pateikė pasiūlymą patobulinti ES elektros energijos rinkos modelį, geriau jį apsaugoti nuo manipuliavimo rinka ir paskatinti naujas investicijas į energetiką.

Siekiant didinti ES konkurencingumą nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis, ES finansavimo priemonėmis yra skatinama žilioji ir skaitmeninė pertvarka, įgūdžių įgijimas ir užimtumas. Šiuo metu įgyvendinama Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (EGADP), įskaitant į valstybių narių nacionalinius ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus įtrauktą

¹ COM (2023) 62 final.

specialų skyrių „REPowerEU“, techninės paramos priemonė ir sanglaudos politikos fondai ir toliau atlieka esminį vaidmenį rengiant reformų ir investicijų darbotvarkes visose valstybėse narėse. Siūloma Europos strateginių technologijų platforma (STEP) užtikrins tolesnę esamų ES priemonių, įskaitant programą „InvestEU“, sinergiją, kuri padės sparčiai diegti ypatingos svarbos technologijas. Iki šiol pagal EGADP atlikta daugiau kaip 175 mlrd. EUR mokėjimų, iš sanglaudos politikos fondų nuo COVID-19 pandemijos pradžios išmokėta daugiau kaip 210 mlrd. EUR, o pagal programą „InvestEU“ patvirtinta 13,44 mlrd. EUR ES garantijų ir 119 operacijų. Pagal programą „Europos horizontas“ mokslui ir inovacijoms sutelkta daugiau kaip 24 mlrd. EUR. Be to, Komisija teigiamai įvertino investicijų ir reformų darbotvarkes dėl 54 mlrd. EUR pagal planą „REPowerEU“. Siekiant toliau užtikrinti ES politinių prioritetų finansavimą ir optimaliai naudoti tam skirtus išteklius, reikia skubiai priimti tikslingą ES daugiamečių finansinės programos peržiūrą.

Per 2024 m. Europos semestro ciklą bus apžvelgtas vykdomas ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų ir sanglaudos politikos programų įgyvendinimas ir nagrinėjama, kaip jie vienas kitą papildo finansavimo ir politikos rezultatų aspektu. Daugiausia dėmesio bus skiriama EGADP ir sanglaudos politikos fondų papildomumui, parodant, koku būdu reformos įvairiais lygmenimis labai padeda sudaryti sąlygas investicijoms. Taip pat bus pateikta gairių būsimai sanglaudos politikos programų laikotarpio vidurio peržiūrai, kuri suteiks galimybę įvertinti programas ir reaguoti į naujus poreikius ir iššūkius ES valstybėse narėse ir jų regionuose.

Reikėtų sparčiai baigti ekonomikos valdymo peržiūrą. Europos Parlamentas ir Taryba svarsto 2023 m. balandžio 26 d. pateiktus Komisijos pasiūlymus dėl ES fiskalinių taisyklių reformos. Reformuota sistema užtikrins būsimos fiskalinės politikos aiškumą ir nuspėjamumą ir kartu skatins užtikrinti skolos tvarumą ir ekonomikos augimą. Kai fiskalinės sistemos reforma bus patvirtinta, valstybės narės pradės rengti savo pirmuosius vidutinio laikotarpio fiskalinius struktūrinius planus. Juose bus apibrėžta ateinančių 4–5 metų fiskalinė, struktūrinė ir investicijų politika. Komisija ragina teisėkūros institucijas dėl sistemos reformos susitarti skubiai.

Šių metų metinėje tvaraus augimo apžvalgoje plačiau aptariama ES socioekonominės politikos darbotvarkė kintančios makroekonominės, socialinės ir geopolitinės aplinkos kontekste. Rengiant gaires vadovautasi struktūrine prieiga, grindžiama keturiomis konkurencingo tvarumo dimensijomis ir suderinta su ES pastangomis daryti nuolatinę pažangą link JT darnaus vystymosi tikslų. Komunikate taip pat apibūdinami pagrindiniai 2024 m. Europos semestro ciklo aspektai.

2. Keturi konkurencingo tvarumo aspektai

2.1. Makroekonominis stabilumas

Nepaisant sulėtėjimo, ES ekonomika tebėra atspari. 2022 m. ekonominės veiklos atsigavimas tęsėsi ir, smarkiai išaugus infliacijai, BVP padidėjo 3,4 proc. 2023 m. dėl infliacijos, kuri vis dar didelė, bet laipsniškai mažėja, ir griežtesnės pinigų politikos augimas yra lėtesnis. Kita vertus, pokyčiai darbo rinkoje ir toliau teikia vilčių: nedarbo lygis išlieka artimas žemiausiam kada nors fiksuotam lygiui. Pagal rudens prognozę numatoma, kad 2023 m. ES ekonomika augs kukliai, 0,6 proc., 2024 m. ūgtelės 1,3 proc., o 2025 m. – 1,7 proc. Numatoma, kad infliacija toliau mažės ir 2025 m. Europos Sąjungoje sieks 2,4 proc. Kartu su didesniu darbo užmokesčiu ir vis dar stipria darbo rinka, tai prisidės prie laipsniško namų ūkių perkamosios galios sugrįžimo.

Vis dar aktuali su dideliais skolos ir kainų skirtumais susijusi rizika. Infliacinė aplinka sudarė palankesnes sąlygas sparčiau mažinti dideles skolas, tačiau dėl griežtesnių finansavimo sąlygų gali padidėti įtampa, susijusi su didele skola tiek privačiajame, tiek viešajame sektoriuose. Ji visų pirma paveiktų valstybės nares, kurių skolos tvarkyti reikia ilgam atidėti paskolos grąžinimą arba privačiame sektoriuje labai padidėja mokamos palūkanų sumos. Be to, kai skirtingose šalyse kainos ir sąnaudos vis auga skirtingu tempu, didėja tikimybė, kad valstybėse narėse, kuriose kainos auga labiausiai, mažės konkurencingumas. Tai ypač kelia riziką euro zonos šalims, nes jos negali suderinti vidaus sąnaudų ir kainų keisdamos centrinę valiutos kursą². Išpėjimo mechanizmo ataskaitoje pateikiama Komisijos atlikta disbalanso pokyčio ir kylančios rizikos analizė³. Kitą pavasarį bus parengtos 12 valstybių narių nuodugnios apžvalgos. Kipro, Prancūzijos, Vokietijos, Graikijos, Ispanijos, Vengrijos, Italijos, Nyderlandų, Portugalijos, Rumunijos ir Švedijos nuodugniose apžvalgose bus aptarta, kas padaryta po to, kai ši pavasarį buvo nustatytas disbalansas arba paviršinis disbalansas, o Slovakijos nuodugnioje apžvalgoje bus įvertinta kylanti naujo disbalanso rizika.

2023 m. pabaigoje nustojus galioti Stabilumo ir augimo pakto bendrajai nukrypti leidžiančiai išlygai, fiskalinė politika turės padėti pinigų politikai mažinti infliaciją ir užtikrinti fiskalinį tvarumą, kartu suteikdama pakankamai galimybių papildomoms investicijoms ir remdama ilgalaikį augimą⁴. Kad įgyvendinant pinigų politiką būtų galima laiku vėl sumažinti infliaciją iki vidutinio laikotarpio tikslinio lygio, labai svarbu koordinuoti fiskalinę politiką. Vyriausybės turėtų patvirtinti koordinuotą ir apdairią fiskalinę politiką, kad būtų išlaikytas apdairus skolos lygis arba skolos santykis būtų įtikimai mažinamas. Jos turėtų kuo greičiau nustoti taikyti su krize susijusias energijos paramos priemones ir taip sutaupyti lėšas panaudoti deficitui mažinti. Užtikrinus stabdomąją fiskalinės politikos kryptį, kaip tikimasi 2023 ir 2024 m., pasidarys lengviau ilgai atkurti fiskalinius rezervus ir taip pagerinti valstybės skolos tvarumą kai kuriose valstybėse narėse, kartu išsaugant manevringumą didelio netikrumo sąlygomis. Siekiant remti ilgalaikį augimą ir žaliąją pertvarką, reikia išlaikyti ne tik apdairią fiskalinę strategiją, bet ir viešąsias investicijas, o prireikus ir jas didinti. Todėl vyriausybės turėtų išlaikyti aukštą viešųjų investicijų lygį, kad būtų remiama žaliaji ir skaitmeninė pertvarka ir didinamas našumas ir atsparumas. Tam reikės gerinti viešųjų finansų kokybę ir sudėti tiek pajamų, tiek išlaidų aspektu, pavyzdžiui, optimizuojant mokesčių derinį. Taip pat bus labai svarbu paspartinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų, įskaitant jų skyrius „REPowerEU“, įgyvendinimą ir visapusiškai pasinaudoti sanglaudos politikos programomis.

Turėtų būti kuo greičiau panaikintos ekstremaliosios situacijos fiskalinės priemonės, kurių buvo imtasi reaguojant į energijos kainų šuolį. Dabartinėmis aplinkybėmis ilgalaikė netikslinė fiskalinė parama namų ūkiams ir įmonėms nėra tinkama priemonė, nes didina infliacinį spaudimą ir skatina ilgiau tęsti griežtą pinigų politiką. Ji taip pat riboja fiskalines galimybes lėšas leisti našiai, pavyzdžiui, žalioms ir skaitmeninėms investicijoms. Parama pažeidžiamiems namų ūkiams turėtų būti teikiama taikliai, naudojant esamas socialinės apsaugos sistemas. Jei paramos priemonės bus reikalingos, jos turėtų būti orientuotos į pažeidžiamų namų ūkių ir įmonių apsaugą ir fiskaliniu požiūriu įperkamos ir išsaugoti paskatas efektyvinti energijos vartojimą.

² COM (2023) 903 ir SWD (2023) 903.

³ COM (2023) 902 ir SWD (2023) 902.

⁴ COM (2023) 900.

Kaip paskelbta 2024 m. fiskalinės politikos gairėse⁵, Komisija, remdamasi 2023 m. galutiniais duomenimis, 2024 m. pavasarį pasiūlys Tarybai pradėti deficito kriterijumi grindžiamas perviršinio deficito procedūras pagal galiojančias teisės nuostatas.

2.2. Aplinkos tvarumas

Veiksmai, kurių ėmėsi ES ir jos valstybės narės, padėjo priartinti energijos kainas prie ikikrizinio lygio, o investicijos į švarius energijos šaltinius padeda stabilizuoti būsimą tiekimą. Palyginti su rekordiškai aukštu praėjusių metų lygiu, gamtinių dujų kainos sumažėjo apie 84 proc., tačiau vis dar 78 proc. viršija ikikrizinį lygį. Didmeninės elektros energijos kainos taip pat sumažėjo 78 proc., palyginti su tuo pačiu praėjusių metų laikotarpiu. Nepaisant to, energijos kainos ES išlieka vidutiniškai aukštos, palyginti su ikikriziniu lygiu ir likusiu pasauliu. Nors ES padidino savo energetikos sistemos atsparumą, vis dar esama netikrumo dėl rinkos sąlygų, be kita ko, dėl Artimųjų Rytų krizės. Nuo 2022 m. vasario mėn. ES nutraukė visą Rusijos anglių importą, Rusijos naftos importą sumažino maždaug 90 proc., o bendrą Rusijos dujų importą – maždaug dviem trečdaliais, ir šias pastangas toliau dės ateityje. 2023 m. lapkričio mėn., dar iki termino, pasiektas rekordiškai aukštas gamtinių dujų saugyklų lygis – 100 proc. Valstybėms narėms sėkmingai įgyvendinus ES paklausos mažinimo tvarką, ES geriau pasirengė šiai žiemai, ir paklausos telkimo priemonė „AggregateEU“ duoda konkrečių rezultatų. Turint omenyje pagerėjusias sąlygas energijos rinkose ir poreikį laikytis apdairios fiskalinės politikos, valstybės narės turėtų greitai laipsniškai panaikinti subsidijas iškastiniam kurui. Jos turėtų naudotis tikslinėmis energijos paramos priemonėmis tik tolesnio energijos kainų kilimo atveju, o vykdydamos tinkamas reformas ir investicijas sudaryti palankesnes sąlygas sparčiai plėtoti ir laipsniškai gausinti įperkamas švarios energijos alternatyvas namų ūkiams bei įmonėms.

Valstybės narės daug pastangų skiria savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų skyriui „REPowerEU“ ir papildo jį sanglaudos politikos lėšomis. Iki šiol savo skyrius „REPowerEU“ pateikė 23 valstybės narės ir jų finansinis paketas siekia 54 mlrd. EUR. Plano „REPowerEU“ priemonės apima leidimų išdavimo procedūrų supaprastinimą (jo tikslas – paspartinti atsinaujinančiųjų išteklių energetikos plėtrą ir kaupimo objektų įrengimą), energijos nepritekliui mažinti skirtų energijos vartojimo efektyvumo priemonių taikymo masto didinimą ir paramą svarbiausiųjų žaliavų ir žaliajai pertvarkai būtinų technologijų vertės grandinių plėtrai. Sanglaudos politikos fondų parama investicijoms į energijos vartojimo efektyvumą, atsinaujinančiąją energiją ir išmaniąsias energetikos sistemas pagal žalesnės Europos politikos tikslą taip pat atlieka svarbų vaidmenį įgyvendinant kelis svarbius iniciatyvos „REPowerEU“ veiksmus. Šių veiksmų ES finansavimas pagal visus politikos tikslus ir iš Teisingos pertvarkos fondo sudaro 47 mlrd. EUR. Tai, kad galima pasinaudoti šiomis skirtingomis finansavimo priemonėmis, reiškia, kad bendrus tikslus galima veiksmingiau pasiekti, pavyzdžiui, derinant EGADP ir „REPowerEU“ reformas, susijusias su leidimų išdavimu ir masiškesniu atsinaujinančiųjų energijos šaltinių prijungimu prie tinklo investuojant nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis.

Atnaujinti nacionaliniai energetikos ir klimato srities veiksmų planai (NEKSVP) turi būti parengti iki galo ir sparčiai įgyvendinti. Atnaujinti valstybių narių NEKSVP turėtų būti pagrįsti didesnio užmojo klimato ir energetikos politika, atitinkančia ES 2030 m. klimato ir energetikos tikslus. Tikimasi, kad

⁵ COM(2023) 141 final.

valstybės narės visapusiškai atsižvelgs į per Europos semestrą paskelbtas naujausias konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas, į savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus įtrauks energetikos ir klimato srities priemones ir ieškos sinergijos su kitomis ES sanglaudos politikos planavimo priemonėmis. 2023 m. gruodžio mėn. Komisija pateiks valstybėms narėms skirtas rekomendacijas dėl NEKSVP projektų ir tikisi, kad į jas bus visapusiškai atsižvelgta galutiniuose NEKSVP, kurie turi būti parengti iki 2024 m. birželio mėn. NEKSVP padės konsoliduoti strateginį planavimą, telkti viešąsias ir privačiąsias investicijas,⁶ taip pat padidinti investuotojų tikrumą dėl siekiamų 2030 m. klimato ir energetikos tikslų – ES išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį sumažinti bent 55 proc., palyginti su XX a. paskutiniu dešimtmečiu. Tai turėtų būti derinama su pastangomis apgręžti gamtos išteklių praradimo procesą, plėtoti tvarias žemės ūkio praktikas, išsaugoti ekosistemų funkcijas ir geriau bei greičiau prisitaikyti prie nepalankaus klimato, visų pirma hidrologinio atsparumo srityje. Siekiant išsaugoti biudžeto stabilumą ir išvengti finansinių sukrėtimų ateityje, vidutinio laikotarpio biudžetą planuojančioms valstybėms narėms yra vis aktualiau atsižvelgti į ekstremalių meteorologinių reiškinių ir kitų su klimatu susijusių pavojų fiskalinį poveikį ir jam rengtis.

Siekiant apsirūpinti technologijomis ir komponentais, kurių reikia Europos žaliajam kursui įgyvendinti ir Europos pramonės konkurencingumui išlaikyti, labai svarbu stiprinti ES poveikio klimatui neutralizavimo pramonę. ES nulinio ŠESD balanso pramonės konkurencingumą ateityje lems tai, ar bus stabiliai tiekama įperkama ir vis švaresnė energija, ar bus aukštos kvalifikacijos darbo jėgos ir ar privatusis ir viešasis finansavimas bus adekvatus. Taip pat labai svarbu užtikrinti įperkamų žaliavų prieinamumą, nuolatinį prekybos atvirumą ir palankią verslo aplinką. Bendrosios rinkos stiprybė grindžiamu Žaliojo kurso pramonės planu ir Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės aktu siekiama sukurti aplinką, kurioje būtų geresnės sąlygos smarkiai išplėsti ES poveikio klimatui neutralizavimo technologijų gamybos pajėgumus. Pasiūlymas dėl STEP sustiprins ES pajėgumus investuoti į šią plėtrą (kartu tinkamai ugdant įgūdžius), be to, padės užtikrinti sanglaudą ir išsaugoti bendrąją rinką. Iki 2030 m. į penkias poveikio klimatui neutralizavimo technologijų (vėjo, saulės energijos, baterijų, šilumos siurblių ir elektrolizerių) ES tiekimo grandines iš viso reikia investuoti 92 mlrd. EUR. Šiame bare Europos vėjo energijos dokumentų rinkiniu bus remiamos vėjo sektoriaus įmonės ir didinamas jų konkurencingumas. Apskritai bendradarbiavimas su pramonės suinteresuotaisiais subjektais, be kita ko, dialogai dėl perėjimo prie švarios energijos, padės ES pramonei kurti savą žaliosios pertvarkos verslo modelį. Labai svarbų vaidmenį šioje pertvarkoje atliks moksliniai tyrimai ir inovacijos ir jiems reikės inovacijoms palankios politikos sistemos. Kad įgyvendintų Europos žaliąjį kursą, ES pramonė taip pat turi aktyviau pereiti prie žiedinės ekonomikos, visų pirma regeneruodama ypatingos svarbos žaliavas, rasdama joms pakaitalą ir įsisavindama perdirbtas žaliavas, kad išlaikytų daugiau vertės. Be to, valstybės narės turėtų sutelkti dėmesį į aplinkai kenksmingų subsidijų panaikinimą: apskaičiuota, kad galima biudžeto nauda siektų iki 300 mlrd. EUR per metus⁷. Su klimato kaita susijusiai ES pramonės pertvarkai taip pat bus naudingas pasienio anglies dioksido korekcinis mechanizmas, kuris padės išlaikyti tokias pat sąlygas, kokias turi ne ES gamintojai, ir išvengti anglies dioksido nutekėjimo.

⁶ Žaliojo kurso ir „REPowerEU“ tikslams pasiekti kasmet reikės daugiau kaip 620 mlrd. EUR papildomų investicijų, taip pat 92 mlrd. EUR investicijų iki 2030 m., kad būtų pasiekti poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto tikslai.

⁷ European Commission, 2022, A toolbox for reforming environmentally harmful subsidies in Europe.

2.3. Našumas

Nors našumas yra pagrindinis konkurencingumo veiksnys, per pastarąjį dešimtmetį vidutinis našumo augimas ES nekito. Nuo 2015 m. valandinis darbo našumas padidėjo tik 6 proc. 2024 m. sausio mėn. Komisija paskelbs naują bendrosios rinkos ir konkurencingumo ataskaitą, kuria bus naudojamos per metinį valdymo ciklą ir diskusijas dėl bendrosios rinkos, ilgalaikio konkurencingumo ir našumo, kaip to prašė Europos Vadovų Taryba. Pagrindinės našumo augimo kliūtys yra iš esmės nevienoda ir lėta skaitmeninė transformacija ir įgūdžių trūkumas įvairiuose sektoriuose. Reikia ryžtingų privatųjų mokslinių tyrimų ir inovacijų finansavimą remiančių politikos veiksmų – tinkamai parengtų mokesčių paskatų, viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės ir geresnių sąlygų startuoliams ir veiklą plečiančioms įmonėms. Tam galima pasitelkti, pavyzdžiui, pagal programą „Europos horizontas“ įsteigtą Europos inovacijų tarybą. Intensyvesni moksliniai tyrimai ir inovacijos įmonėse ir viešajame sektoriuje ypač padeda didinti našumą regionuose, kurių augimas pastaraisiais metais buvo lėtas. Nors aukštąjį išsilavinimą ES įgyja daugiau jaunuolių, dar labiau padidinti našumą galima didinant gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos absolventų skaičių, mažinant lyčių skirtumus ir gerinant atitiktį darbo rinkos poreikiams.

Našumo didinimas priklauso nuo pamatinių sąlygų gerinimo, bendrosios rinkos stiprinimo ir teisinės valstybės principo laikymosi. Šiandien ES įmonės vargsta dėl administracinių kliūčių, sekinančių jų pajėgumą investuoti kitose valstybėse narėse ir veiksmingai užbaigti žaliąją ir skaitmeninę pertvarką. Siekiant užtikrinti galiojančių taisyklių vykdymą, pašalinti kliūtis ir iširti tolesnės integracijos sritis reikia dėti bendras pastangas⁸. Komisija pateikė pirmuosius pasiūlymus dėl teisės aktų, kuriais siekiama 25 proc. sumažinti europinius ataskaitų teikimo įpareigojimus, nepakenkiant atitinkamų iniciatyvų politikos tikslams. Kad pasiektų panašių rezultatų, daugiau pastangų šioje srityje taip pat turi dėti valstybės narės, įskaitant regionų ir vietos valdžios institucijas. Didesnį našumą reikia skatinti tvirtomis mokesčių ir išmokų sistemos paskatomis ir veiksmingu švietimu bei mokymu, kad būtų padidinta darbo jėgos pasiūla ir atsirastų daugiau prieinamos lanksčios bei kvalifikuotos darbo jėgos. Prie ES konkurencingumo pasaulyje labai prisideda stiprios ir integruotos ES kapitalo rinkos, nes padeda pritraukti privačiąsias investicijas į ES ekonomiką, be kita ko, į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką. Taip pat reikia dėti daugiau pastangų, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos diegti inovacijas, pašalinti trūkumai ir kliūtys produktų ir paslaugų rinkose. Investicijas ir inovacijas skatinančią verslo aplinką nemažai lemia ir teisinės valstybės principo laikymasis, ypač nepriklausoma, kokybiška ir veiksminga teisingumo sistema, teisinis tikrumas ir lygybė prieš įstatymą.

Norint stiprinti bendrąją rinką labai svarbu puoselėti sąžiningą ir MVĮ palankią verslo aplinką. Pagalbos MVĮ dokumentų rinkinyje yra pasiūlymas kovoti su vėlavimu sumokėti. Juo siekiama užtikrinti komercinių sandorių sąžiningumą, didinti MVĮ likvidumą bei atsparumą ir didinti ES įmonių konkurencingumą. Į dokumentų rinkinį taip pat įtraukti pasiūlymai paskirti specialų MVĮ atstovą ir įvesti pagrindinės buveinės apmokestinimą, kad būtų supaprastinta tarpvalstybiniu mastu veikiančių MVĮ apmokestinimo sistema. Pasiūlymas dėl Europoje gautų verslo pajamų apmokestinimo sistemos pagerins sąlygas įmonėms ir mokesčių administratoriams: atsiras bendros taisyklės, kaip nustatyti daugiau nei vienoje šalyje veikiančių įmonių grupių mokesčių bazę. Programos „InvestEU“ MVĮ linija taip pat padeda MVĮ prisitaikyti prie tvirtos verslo praktikos ir

⁸ Komunikatas „Bendrosios rinkos trisdešimtmetis“, COM(2023) 162 final.

finansuoti naujas tvarumo technologijas kuriančius startuolius. Tikimasi, kad ES finansavimo programų parama MVĮ iki 2027 m. pasieks daugiau kaip 200 mlrd. EUR⁹.

ES ekonomikos augimo tendencija labai priklauso nuo skaitmenizacijos spartos. Nors skaitmeninės technologijos suteikia konkurencinių pranašumų, gerina paslaugas ir plečia didelių įmonių rinkas, MVĮ skaitmenizacijos lygis valstybėse narėse ir sektoriuose tebėra nevienodas. Daugelis tradicinių MVĮ dėl išteklių ir įgūdžių negali visapusiškai pasinaudoti skaitmenizacija, taigi šioje srityje reikia daryti pažangą. Plataus masto skaitmeninių įgūdžių partnerystė siekiama prisidėti prie ES skaitmeninio dešimtmečio tikslų – pasiekti, kad iki 2030 m. 80 proc. žmonių įgytų pagrindinių skaitmeninių įgūdžių ir būtų pasiekta lyčių konvergencija bei įdarbinta 20 mln. IRT specialistų. Nacionaliniuose skaitmeninio dešimtmečio strateginiuose veiksmų planuose bus nustatytos konkrečios priemonės, kuriomis kiekviena valstybė narė ketina šalinti spragas, atsižvelgdama į pirmosios skaitmeninio dešimtmečio padėties ataskaitos išvadas. Kelios reglamentavimo naujovės, įskaitant Dirbtinio intelekto teisinę sistemą, Duomenų aktą, Skaitmeninių paslaugų aktą ir Skaitmeninių rinkų aktą, sustiprins Europos galimybes konkuruoti pasauliniu lygmeniu. ES pasiūlymas dėl dirbtinio intelekto teisinės sistemos yra pirmos išsamios tokio tipo taisyklės: juo siekiama proporcingai sumažinti riziką ir užtikrinamas teisinis tikrumas, kurio reikia, kad patikimą dirbtinį intelektą būtų galima diegti Europos mastu.

Norint sumažinti našumo atotrūkį ES, reikia sutelkti dėmesį taip pat į tuos regionus, kuriuose našumas nebeauga ir kuriems gali būti naudingas EGADP ir sanglaudos politikos fondų papildomumas regionų lygmeniu. Kaimo ir atokiausiuose regionuose dar labiau didėja nelygybė, susijusi su galimybėmis gauti išsilavinimą, mokymą ir sveikatos priežiūros paslaugas, taip pat su mokslinių tyrimų, inovacijų, judumo ir aukštos kokybės skaitmeninės infrastruktūros prieinamumu. Tai matyti ir miestų teritorijose – jose konkurencingumas didesnis, o žmogiškojo kapitalo lygis aukštesnis¹⁰. Pavyzdžiui, ES kaimo regionuose aukštąjį išsilavinimą yra įgiję mažiau nei 25 proc. 25–64 m. gyventojų, palyginti su 44 proc. miestiečių¹¹. Teikiant paramą regionų lygmeniu labai svarbi EGADP ir sanglaudos politikos finansavimo sinergija.

2.4. Teisingumas

Nepaisant to, kad ekonomika auga lėčiau, ES darbo rinkos rezultatai apskritai tebėra geri, nors kai kurioms gyventojų grupėms jie palankūs mažiau ir išlieka regioninių skirtumų. 2023 m. II ketv. užimtumo lygis pasiekė rekordinį lygį – 75,4 proc., o nedarbo lygis sumažėjo iki 6,0 proc., t. y. žemiausio kada nors ES užregistruotas lygio. Nors kai kurios valstybės narės padarė didelę pažangą, kitose nedarbo lygis vis dar viršijo 11 proc.¹² Be to, darbo rinkos rezultatai rodo, kad valstybėse narėse yra didelių regioninių skirtumų.

Tvaramam augimui, inovacijoms ir konkurencingumui labai kliudo didelis darbo jėgos ir įgūdžių trūkumas, todėl reikia imtis tikslinių veiksmų. Šioje įtemptoje darbo rinkoje rasti reikiamų darbuotojų negali daugiau kaip du trečdaliai darbdavių¹³. Dažnai trūksta sveikatos priežiūros, gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos (ypač IRT), žaliųjų profesijų ir tam tikrų

⁹ Pagalbos MVĮ dokumentų rinkinys, p. 12, 61 išnaša: Pagalbos MVĮ dokumentų rinkinys (europa.eu).

¹⁰ 2022 m. ES regionų konkurencingumo indeksas 2.0; https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/work/rci_2022/eu-rci2_0-2022_en.pdf

¹¹ Eurostatas, EDAT_LFS_9913.

¹² ES ir EL nedarbo lygis 2023 m. II ketv. buvo > 11 proc., o ES, EL, IT, RO ir SE jaunimo nedarbo lygis buvo > 20 proc. (SK, HR ir PT buvo šiek tiek mažesnis). Šaltinis – Eurostatas.

¹³ European Commission (2023), Employment and Social Developments in Europe.

aptarnavimo sferos darbuotojų. Darbo rinkoje labai reikalingi moterų, jaunimo ir vyresnio amžiaus žmonių, žemos kvalifikacijos asmenų, neįgaliųjų ir kitų palankių sąlygų neturinčių ir nepakankamai atstovaujamų grupių talentai¹⁴. Daugiau kaip 20 proc. darbingo amžiaus gyventojų yra neaktyvūs, tarp jų – 8 mln. nedirbančių, nesimokančių ir mokymuose nedalyvaujančių jaunuolių. Visiems turėtų būti užtikrintos lygios galimybės, be kita ko, įgyvendinant Lygybės sąjungos strategijas¹⁵.

Siekiant pagerinti užimtumo ir socialinius rezultatus, atitinkamų lygmenų politikos veiksmais turėtų būti siekiama didinti dalyvavimą darbo rinkoje. Tie veiksmai apima sustiprintą aktyvią darbo rinkos politiką, galimybes gauti kokybišką ir įperkamą ikimokyklinį ugdymą ir priežiūrą, taip pat ilgalaikės priežiūros paslaugas, dirbti skatinančias mokesčių ir išmokų sistemas (be kita ko, mokesčių perorientavimą nuo darbo jėgos į aplinkos ir klimato tikslus), tinkamas darbo sąlygas ir valdomos teisėtos migracijos galimybes¹⁶, kartu užtikrinant darbo ir socialinės apsaugos teises. Dažnesnis algoritminio valdymo ir dirbtinio intelekto naudojimas darbo vietoje gali padėti spręsti trūkumo problemą, tačiau su juo reikia elgtis apdairiai. Vienas pagrindinių prioritetų tebėra kokybiško ir įtraukaus švietimo ir mokymo stiprinimas, taip pat į dvejopą pertvarką nukreiptos aktyvės kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo pastangos. Pagrindinių, taip pat aukšto lygio gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos įgūdžių stoka, mokymosi spragos ir mokytojų trūkumas kelia vis daugiau iššūkių švietimo ir mokymo sistemoms. Be kita ko, tai apsunkina jaunimo patekimą į darbo rinką. Turėtų būti aktyviai tęsiamos Europos įgūdžių metais¹⁷ pradėtos iniciatyvos.

Nors darbo užmokestis ES 2022 m. ir 2023 m. pradžioje pastebimai išaugo, jis išliko mažesnis už aukštą infliacijos lygį, todėl sumažėjo perkamoji galia ir nuo to labiausiai nukentėjo mažesnių pajamų gavėjai. 2022 m. realusis darbo užmokestis ES sumažėjo 3,7 proc., todėl padidėjo dirbančiųjų skurdo rizika¹⁸. Ateityje nustatant darbo užmokestį reikės užtikrinti pusiausvyrą, kad būtų ir atkuriamą prarastą darbuotojų perkamoji galia, ir išvengta antrinio poveikio infliacijai, ir išsaugotas ES konkurencingumas. Siekiant subalansuotą darbo užmokesčio nustatymo rezultatų kaip niekad svarbūs tvirtas socialinis dialogas ir veiksmingos kolektyvinės derybos.

Ir toliau labai reikia adekvačios ir tvarios socialinės apsaugos ir įtraukties politikos. Kai vyksta demografiniai pokyčiai ir sparčios darbo rinkų permainos, būtina užtikrinti socialinės apsaugos sistemų tvarumą, kartu suteikiant galimybę pasinaudoti socialine apsauga ir adekvačiai remiant pajamas. To reikia ir siekiant sušvelninti didelės infliacijos ir mažėjančios perkamosios galios poveikį ir spręsti energijos nepritekliaus problemą. Tai turėtų būti derinama su parama integracijai į darbo rinką ir galimybių naudotis pagrindinėmis paslaugomis suteikimu asmenims, kuriems trūksta išteklių¹⁹. Teisinga pertvarka reikalinga visiems, pavyzdžiui, tam, kad žaliosios ir skaitmeninės inovacijos būtų prieinamos mažesnes pajamas gaunantiems asmenims ir kad nė vienas regionas nebūtų paliktas nuošalyje.

¹⁴ Pavyzdžiui, 2023 m. II ketv. moterų užimtumo lygis buvo 70,3 proc., t. y. 5,1 procentinio punkto mažesnis už darbo jėgos vidurkį. Dėl neapmokamų priežiūros pareigų į ES darbo rinką neateina daugiau kaip 7 mln. moterų.

¹⁵ [Lygybės sąjungos strategijos](#) skatina moterų ir nepalankioje padėtyje esančių grupių, pavyzdžiui, neįgaliųjų ir migrantų, rasinių ar etninių mažumų atstovų, įskaitant romus, lygybę ir įtrauktį.

¹⁶ Visų pirma per ES specialistų rezervą, sukurtą 2023 m. lapkričio 15 d. priimant [Įgūdžių ir talentų judumo dokumentų rinkinį](#).

¹⁷ [Europos įgūdžių metai \(europa.eu\)](#).

¹⁸ Eurofound (2023), Minimum wages in 2023: Annual review.

¹⁹ [Laikantis 2023 m. sausio 30 d. Tarybos rekomendacijos dėl pakankamų minimalių pajamų, kuriomis užtikrinama aktyvi įtrauktis](#).

Sanglaudos politikos fondai kartu su nacionaliniais ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planais padeda valstybėms narėms siekti 2030 m. nacionalinių užimtumo, įgūdžių ir skurdo mažinimo tikslų. Į savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus valstybės narės įtraukė svarbias reformas ir investicijas, susijusias su darbo rinka ir socialine politika: pastarąją padės vykdyti 140 mlrd. EUR (apie 28 proc.) suplanuotų išlaidų, iš jų apie 73 mlrd. EUR skiriami švietimui ir įgūdžiams²⁰ ir maždaug 43 mlrd. EUR sveikatos priežiūrai. Į socialinės politikos sritį taip pat investuojama 109 mlrd. iš EUR sanglaudos politikos fondų, konkrečiai, „Europos socialinio fondo +“ (ESF+) ir Europos regioninės plėtros fondo (ERPF). EGADP ir sanglaudos politikos fondų sinergija yra akivaizdi. Pavyzdžiui, kelios valstybės narės savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose numatė reformas, kuriomis teisė į ikimokyklinį ugdymą ir priežiūrą įtvirtinama teisės aktais. Tuo pat metu sanglaudos politikos fondų (ypač ESF+ ir ERPF) lėšos, kai kuriais atvejais kartu su ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano investicijomis, naudojamos konkrečiai ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugoms plėtoti ir vaikų darželiams statyti reaguojant į padidėjusią paklausą. Sanglaudos politikos fondai dažnai siejami su reformomis, inicijuotomis pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, ir jau finansuoja kai kuriuos poreikius. Jie taip pat gali būti orientuoti į konkrečius regiono poreikius arba konkrečias gyventojų grupes, pavyzdžiui, romus (pvz., regiono lygmeniu investuojama į įtraukų švietimą arba finansuojama aktyvi darbo rinkos politika).

Tolesnis Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimas tebėra vienas iš politikos prioritetų siekiant skatinti aukštynkryptę socialinę konvergenciją ES. Siekiant pateikti sistemingesnę užimtumo ir socialinių pokyčių valstybėse narėse analizę, Komisijos pasiūlyme dėl 2024 m. bendros užimtumo ataskaitos²¹ daugiau dėmesio skiriama šalims, o atskirų šalių analizė atliekama taikant socialinės konvergencijos sistemos principus²².

3. Europinis žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos finansavimas

Įrodyta, kad ES finansavimas yra labai svarbi veiksmų, būtinų konkurencingam tvarumui skatinti nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis, finansavimo priemonė. Veiksmingai ir lanksčiai naudojamos esamos ES biudžeto priemonės, visų pirma sanglaudos politikos fondai, ir sukurtos naujos priemonės, visų pirma EGADP ir jos skyrius „REPowerEU“, sudaro sąlygas ES spręsti pagrindines ekonomines ir socialines problemas kartu su valstybėmis narėmis ir jų regionais. Per programą „InvestEU“ ES teikia garantijas, kad būtų sutelkta privačiųjų investicijų svarbiausiems politikos prioritetams, tokiems kaip žalioji ir skaitmeninė pertvarka, inovacijos, socialinės investicijos ir įgūdžiai, taip pat paramai MVĮ. O Teisingos pertvarkos fondas padeda įvairinti ekonomiką ir kurti naujas darbo vietas regionams, kuriuos žalioji pertvarka paveikė labiausiai. Kiekviena priemonė padeda šalinti finansavimo spragas ir investavimo kliūtis pagal savo tikslus ir pranašumus, ir sinergija tampa vis akivaizdesnė. Papildomumas gali būti matomas įvairiais aspektais,

²⁰ 2023 m. lapkričio 6 d. duomenys, grindžiami EGADP rezultatų suvestinėje taikoma priskyrimo ramsčiams metodika. Švietimo ir įgūdžių duomenys atitinka priemones, priskirtas politikos sritims „Ikimokyklinis ugdymas ir priežiūra“, „Bendrasis lavinimas, profesinis švietimas ir aukštasis mokslas“, „Suaugusiųjų švietimas“, „Žmogiškasis kapitalas skaitmenizacijos srityje“ arba „Žalieji įgūdžiai ir darbo vietos“, kaip pirminei arba antrinei politikos sričiai.

²¹ Komisijos pasiūlymas dėl 2024 m. bendros užimtumo ataskaitos – COM(2023) 904.

²² Socialinės konvergencijos sistema aptarta ir plėtotą bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis. Žr. <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9481-2023-INIT/lt/pdf>.

konkrečiai, susijusiais su reformų pobūdžiu, geografine investicijų dimensija ir laiku, ir gali būti skatinamas techninės paramos priemonės parama.

Sanglaudos politikos fondus EGADP papildo transformacinėmis reformomis. Sąlygas sudarančios reformos padeda pašalinti investavimo kliūtis ir palengvina bei spartina investicijų nacionalinio ir ES lygmens fondų lėšomis įgyvendinimą. Tai, be kita ko, transformacinės reformos, remiamos pagal kiekvieną EGADP ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą (kartu turi būti laikomasi sanglaudos politikos fondų reikalaujamų sąlygų). Pavyzdžiui, EGADP reformos, kuriomis supaprastinami žaliajai pertvarkai reikalingų leidimų išdavimo procesai, be kita ko, pagal planą „REPowerEU“, gerina viešojo administravimo skaitmeninimą ir sukuria investicijoms palankią aplinką, nes šalina reguliavimo kliūtis, pavyzdžiui, mažina biurokratiją. EGADP numatytos plataus masto darbo rinkos reformos dažnai nukreiptos į ilgalaikes struktūrines problemas ir šioje srityje papildo investicijas, pavyzdžiui, į įgūdžius ir socialinę apsaugą (kartu turi būti laikomasi sanglaudos politikos programų reikalaujamų sąlygų). Galiausiai, visiems fondams yra naudingos tos reformos, kurios užtikrina ES finansinių interesų apsaugą, pavyzdžiui, kovos su korupcija arba teisinės valstybės gynimo priemonėmis.

Sanglaudos politikos fondai ir EGADP investicijos kartu užtikrins visišką nacionalinę, regioninę ir vietos aprėptį, taip pat ir po 2026 m. Kartu su sanglaudos politika, ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų įgyvendinimas suteikia galimybę veikti įvairiose srityse. Be to, kadangi sanglaudos programos įgyvendinamos ilgiau, jos toliau palaikys tempą, kuris pasiektas taikant EGADP, ir taip ilguoju laikotarpiu užtikrins aukštą viešųjų investicijų lygį ir pritrauks privačių investicijų. Atlikdamos sanglaudos politikos laikotarpio vidurio peržiūrą, valstybės narės turės progą peržiūrėti sanglaudos programas, pagal kurias skirstomos lėšos siekiant veikti tuose baruose, kuriuose esama neatidėliotinių poreikių ir kyla naujų iššūkių, kartu siekiant didžiausios sinergijos.

1 langelis. Pavyzdžiai, kaip EGADP ir sanglaudos politikos fondai vieni kitus papildo 2021–2027 m. programavimo laikotarpiu

- **Ispanijoje** bendrais ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano ir sanglaudos politikos fondų veiksmais gerinamas vandens išteklių valdymas. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane numatyta Vandens įstatymo, jo taisyklių ir kitų antrinių teisės aktų modernizavimo reforma, suteikianti teisinę sistemą, padedančią stiprinti ir didinti investicijas į vandens išteklių valdymo sektorių, o sanglaudos politikos fondai finansuoja vandens išteklių valdymo sistemas, kurios mažina išteklių praradimą ir didina skirstymo sistemų veiksmingumą.
- **Kroatijos** ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planas padeda visose pradinėse mokyklose pradėti dirbti viena pamaina, kad atsirastų galimybė taikyti visos dienos mokyklos modelį. Sanglaudos politikos fondai prie to labai prisideda finansuodami įvairius pradinio ugdymo įstaigų modernizavimo aspektus, įskaitant infrastruktūrą ir įrangą, kad mokyklose, kurios jau dirba viena pamaina, būtų galima įgyvendinti visos dienos mokyklos modelį.
- **Slovėnijos** ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane numatyta reforma, kuri padidins Slovėnijos viešojo keleivinio transporto veiksmingumą, nes bus įsteigtas nauja koordinuojančioji organizacija. Tai palengvins sanglaudos politikos investicijų

įgyvendinimą šiame sektoriuje, pavyzdžiui, geležinkelių modernizavimą ir tvarių rūšių transporto rėmimą.

4. 2024 m. Europos semestro ypatumai

2024 m. Europos semestras bus grindžiamas ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų įgyvendinimu ir kitų ES finansavimo priemonių papildomumu. Nors įgyvendinant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus reformos ir investicijos toliau bus vykdomos pagal konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas, per šį ciklą taip pat bus svarstoma, kaip siekiama bendrų politikos tikslų, tuose planuose numatytiems veiksams sąveikaujant su kitomis ES finansavimo priemonėmis.

Siekiant išnaudoti konkurencingumo potencialą kiekvienoje valstybėje narėje, šalių ataskaitose ir nuodugniose apžvalgose bus nustatyti struktūriniai ir nauji uždaviniai. 2024 m. šalių ataskaitose bus įvertinta pažanga, padaryta siekiant Europos žaliojo kurso tikslų, įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį, įskaitant 2030 m. užimtumo, įgūdžių, švietimo ir skurdo mažinimo tikslus, ir šalinant įvairias pramonei kylančias kliūtis, kurios trukdo dvejopai pertvarkai. Europos semestras ir toliau bus pagrindinė darnaus vystymosi tikslų siekimo stebėsenos ir skatinimo priemonė, be kita ko, turint omenyje tai, kad daugiau dėmesio bus skiriama ne tik BVP, bet ir tvariai bei įtraukiai grovei.

2024 m. konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose daugiau dėmesio bus skiriama keliems atrinktiems iššūkiams ir bus išsamiai aprašyta, į kokius investicijų poreikius reikia atsižvelgti atliekant 2021–2027 m. laikotarpio vidurio sanglaudos politikos programų peržiūrą. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planai yra įgyvendinami ir į skyrius „REPowerEU“ įtraukiamos papildomos priemonės, o šalių ataskaitose ir, kai tinka, nuodugniose apžvalgose bus nustatyti likę arba nauji politikos uždaviniai. 2024 m. Europos semestro pavasario dokumentų rinkinį, kuris bus priimtas 2024 m. birželio mėn., sudarys šalių ataskaitos ir pasiūlymai dėl konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų. Naujas ciklas taip pat suteiks medžiagos būsimai sanglaudos politikos laikotarpio vidurio peržiūrai.

Esminiu bruožu ir toliau bus Europos Parlamento, Tarybos, socialinių partnerių ir kitų pagrindinių suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas. Glaudus bendradarbiavimas yra būtinas ir jo bus siekiama per reguliarius susitikimus pagrindiniuose semestro ir EGADP etapuose. Valstybės narės raginamos aktyviai bendradarbiauti su suinteresuotaisiais subjektais, įskaitant socialinius partnerius, vietos ir regionų valdžios institucijas, taip pat su atitinkamomis pilietinės visuomenės organizacijomis. Bus tęsiamas tarpinstitucinis dialogas su Europos Parlamentu ir Taryba, užtikrinant demokratinę atskaitomybę ir bendradarbiavimą ekonomikos valdymo srityje.

5. Išvada

Reaguodama į permainas pasaulyje, ES deda pastangas didinti savo ilgalaikį konkurencingumą vykdamą žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, kartu užtikrinama socialinį teisingumą. Per Europos semestrą Komisija toliau atidžiai stebės socialinį ir ekonominį poveikį ir pasiūlys rekomendacijų,

kaip išnaudoti kiekvienos valstybės narės konkurencingumo potencialą, skatindama atvirą strateginį savarankiškumą, augimą visai neišskiriant anglies dioksido ir sąžiningą žaliąją bei skaitmeninę pertvarką ir kartu mažindama regioninius skirtumus. Šiuo klausimu per 2024 m. Europos semestro ciklą bus konkrečiai siekiama užtikrinti ir plėsti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų ir sanglaudos politikos programų įgyvendinimo sinergiją ir papildomumą, kartu nurodant sritis, kuriose nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis reikia tolesnių investicijų ir reformų.